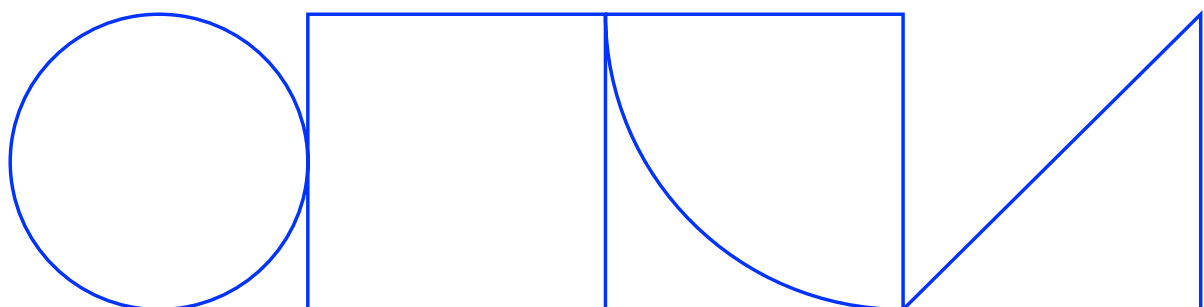

Projekt vattenkälla

Om Sveriges kommuners inställning och hantering av direktanslutning av automatiska släcksystem på VA-Nätet

Sprinklerfrämjandet
2024-08-12

Förord

Den här rapporten går igenom Projekt Vattenkällas syfte, metod och resultat. Projektet har drivits och genomförts av Sprinklerfrämjandet mellan åren 2021–2023.

Sprinklerfrämjandet är en ideell organisation som under mottot – ”Sprinkler Räddar Liv, Egendom & Ekonomiska Värden” – verkar för att sprida kunskap om sprinklersystemens oöverträffade brandskyddsegenskaper.

Genom Projekt vattenkälla har vi fått vetskap om att kommuner gör olika bedömningar gällande direktanslutning av sprinklersystem på Va-nätet. Det innebär i förlängningen ett ojämlikt brandskydd.

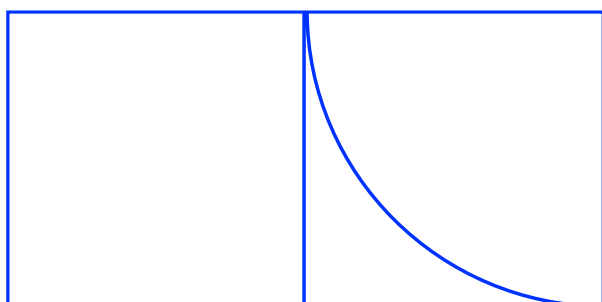
Slutsatserna från projektet kommer att delas med beslutsfattare på olika nivåer, räddningstjänster, intresseorganisationer och kommunala tjänstepersoner. Målet är att fler ska få en ökad kännedom om problematiken. Vidare ser vi framför oss att projektets slutsatser kan leda till ny lagstiftning eller tydligare riktlinjer från exempelvis SKR eller svenskt vatten. Det möjliggör i så fall att fler kommuner kommer fatta sina beslut baserade på bättre underlag och evidens och därmed fler enskilda bedömningar gällande direktanslutning i stället för att kategoriskt neka. Det kommer då leda till fler direktanslutningar och ett mer jämlikt brandskydd över hela landet.

Vi vill tacka alla kommunala tjänstepersoner som generöst har ställt upp med sin tid och delat med sig av sin kunskap och sina erfarenheter. Vi vill också tacka beslutsfattare, representanter från Svenskt vatten och Brandskyddsföreningen som medverkat. Slutligen vill vi tacka alla medlemmar i Sprinklerfrämjandet samt SBUF, som möjliggjort och stöttat projektet genom finansiering från start till mål.

Benny Wallén, Ordförande Sprinklerfrämjandet
Augusti 2024

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Bakgrund	4
1.2 Problembeskrivning	4
1.2.1 Kommunala VA-näten	4
1.2.2 Två lagstiftningar som inte samverkar	4
1.2.3 Statliga investeringsstöd för ny- och ombyggnation av boenden	5
1.3 Metod	6
1.3.1 Enkät	6
1.3.2 Uppföljande djupintervjuer	6
1.3.3 Övrig kunskapsinhämtning och samtal	7
2. Resultat	8
2.1 Enkätstudien	8
2.2 Djupintervjuer	11
2.3 Övrig kunskapsinhämtning och samtal	13
2.3.1 Svenskt vatten	13
2.3.2 Brandskyddsföreningen	13
2.3.3 Möten med beslutsfattare	13
3. Slutsatser och nästa steg	14

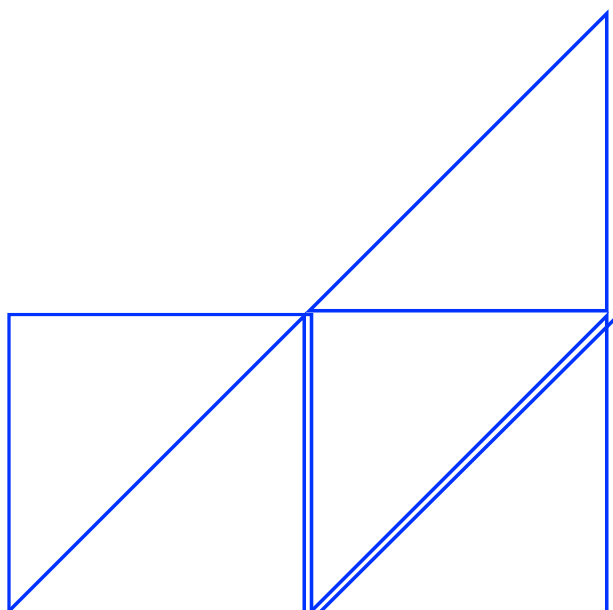
Sammanfattning

I Projekt Vattenkälla har Sprinklerfrämjandet undersökt hur Sveriges kommuner hanterar förfrågningar om direktanslutning av automatiska släcksystem. Sprinklerfrämjandets medlemmar har upplevt att kommuner kategoriskt nekar direktanslutning till Va-nätet på lösa grunder.

Projekt vattenkälla syftar till att få fram fakta hur inställningen och hanteringen kring automatiska släcksystem är i kommunerna. Projektet syftar också till att identifiera vilka hinder som finns. Målet för projektet är att få en ökad medvetenhet och tolerans i kommunerna för direktanslutning av automatiska släcksystem på VA-nätet.

Resultaten av projektet är i korthet:

- Det är stora olikheter från kommun till kommun huruvida man accepterar direktanslutning till Va-nätet eller inte.
- Tjänstepersonernas personliga erfarenheter har betydelse för beslut.
- Det finns en rädsla och en osäkerhet kopplat till kapacitetsprov.
- De flesta känner inte till Brandskyddsföreningens eller Sprinklerfrämjandets informationsmaterial.
- Kontakt med svenskt vatten visar att det inte finns en generalpolicy som motarbetar direktanslutning av sprinkler. Svenskt vatten råder kommunerna att göra en bedömning i varje enskilt fall om direktanslutning kan fungera, då andra lösningar är mer kostnadsdrivande.
- Medskick till sprinklerföretagen är att kontakta kommunerna tidigare i processen och peka på svenskt vattens riktlinjer om att göra enskilda bedömningar.

1. Bakgrund

I ett flertal kommuner nekas såväl offentliga aktörer som näringsidkare att ansluta automatiska släcksystem, sprinklersystem, till det kommunala VA-nätet. Automatiska släcksystem upptäcker och släcker begynnande bränder eller håller dem under kontroll under tiden utrymning och manuell släckning sker. Automatiska släcksystem räddar egendom, men än viktigare - liv och hälsa.

Då en kommun inte behöver säga ja till en direktanslutning sker nekande ofta slentrianmässigt utan bedömning av VA-nätets skick. Nekande sker också om VA-systemets kondition inte räcker till för att förse automatiska släcksystem med vatten. Då automatiska släcksystem nekas tvingas den som bygger anläggningar, bassänger och pumpsystem för att tillse vattentillförsel. Sådana lösningar är inte bara kostsamma utan kräver också tillgång till mark. Lösningar med bassängssystem är inte heller lika tillförlitligt som direktanslutning till VA-nätet.

Sprinklerfrämjandets hypotes är att kategoriskt nekande av direktanslutning i kommuner ökar. Det vill säga att allt fler kommuner nekar direktanslutning utan att göra en bedömning i varje enskilt fall huruvida direktanslutning skulle kunna vara möjlig.

Projekt vattenkällas uppdrag har därför varit att undersöka hur Sveriges kommuner hanterar frågan om direktanslutning, samt att undersöka om Sprinklerfrämjandet kan bistå kommunerna med information eller annat för att nå ökad vetskap och tolerans till direktanslutning.

1.2 Problembeskrivning

1.2.1 Kommunala VA-näten

Investeringar i VA-nätet är osynliga så länge systemen fungerar, men uteblivna investeringar märks snabbt. Svenskt vatten släppte 2017 rapporten Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp som konstaterar att investeringsnivån i kommunala VA-nät behöver öka med 35 procent de kommande 20 åren. Kort sammanfattat är de kommunala VA-näten i stort behov investeringar, vilket i kombination med växande befolkning och högre krav leder till ett flertal förödande konsekvenser om inte VA-näten får den befogade prioritering som krävs för att säkra framtida goda VA försörjning.

1.2.2 Två lagstiftningar som inte samverkar

Kommunernas ansvar för vattenförsörjning regleras i lag i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Där beskrivs ansvaret som följer:

1§ Bestämmelser i denna lag syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skydd för människors hälsa eller miljö.

Vattenförsörjning definieras som "tillhandahållandet av vatten som anses lämpligt för normal hushållsanvändning", alltså ställs inga krav på VA-verksamheten i kommunen att ordna med vatten vid brand.

Kommunernas ansvar vid brand regleras istället av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Den anger i 1 kap 3§ kommunernas ansvar att se till att en räddningsinsats kan genomföras på ett effektivt sätt och inom en godtagbar tid. Tolkningen är att brandvatten regleras via denna paragraf. LSO och VA-lagen samspelar inte.

Boverket ställer sedan beslut 2011 krav på fungerande automatiska släcksystem på äldreboende och sjukhus.

1.2.3 Statliga investeringsstöd för ny- och ombyggnation av boenden

För att stimulera ny och ombyggnation av boenden till äldre har riksdagen beslutat om investeringsstöd för detta ändamål. Boverket administrerar och beviljar statligt stöd, upp till 3 600 kronor per kvadratmeter boarea, till de som bygger seniorboenden, trygghetsboenden eller andra hyresbostäder som är öronmärkta för personer som fyllt 65 år. Byggföretag, allmännyttiga bostadsföretag och privata fastighetsägare kan ansöka. Det statliga anslaget för investeringsstöd för äldreboenden uppgår till cirka 1 miljard kronor årligen. Nuvarande regering har dock halverat stöden under 2023.

Som tidigare konstaterats måste man anlägga tankar, bassänger och pumpsystem om ett sprinklersystem nekats direktanslutning till VA-nätet. Det driver upp kostnaderna cirka 3 gånger så mycket för brandskyddet, vilket innebär att en stor andel av de statliga investeringsstöden riskerar att ätas upp av onödiga utgifter.

1.3 Metod

1.3.1 Enkät

För att undersöka hur kommunerna ser på och hanterar förfrågningar om direktanslutning av sprinklersystem på VA-nätet gjordes en enkätstudie. Enkäten skickades ut till samtliga 290 kommuner i Sverige.

Totalt svarade 86 kommuner på enkäten. Av de 20 största kommunerna svarade 13 stycken, vilket innebär att mer än 50 procent av befolkningen representeras i svaren. Bland dessa, Göteborg, Jönköping, Umeå, Halmstad, Växjö, Västerås, Stockholm, Lund, Malmö, Huddinge, Uppsala och Sundsvall.

Enkäten bestod av nio frågor. I huvudsak syftade enkäten till att undersöka om kommunen hade något typ av styrdokument eller policy som reglerade anslutningen av sprinkler till kommunens VA-nät – och i så fall hur detta policydokument var utformat, för att få fram om kommunen oftast tillät anslutning av sprinkler till VA-nätet eller inte.

Enkäten innehöll också flera följdfrågor angående fall då anslutning av sprinkler tilläts eller inte tilläts.

Vi ställde också frågan ifall sprinklersystemet generellt uppfattas som viktigt för brandskyddet i kommunen. Slutligen fanns en öppen fråga med chans till medskick till Sprinklerfrämjandet.

1.3.2 Uppföljande djupintervjuer

Av de kommuner som svarade på enkätundersökningen fick några förfrågan om att genomföra en djupgående intervju efteråt. Detta för att kunna ställa uppföljningsfrågor till respondenterna och få en djupare insikt om hur kommunen ser på sprinkler i kommunen.

Djupgående intervjuer genomfördes med tjänstepersoner i Södertälje, Växjö, Sundsvall, Uppsala, Mölndal, Örebro och Göteborg.

Följande delar bestod djupintervjuerna av:

Introduktion

Välkomna personen och tacka för deras deltagande i undersökningen.

Förklara kort syftet med uppföljningsintervjun och hur det kommer att bidra till att få mer insikt i undersökningsresultaten

Fördjupningsfrågor

Lyft kommunens svar och fråga mer om bakgrund och skäl till varför kommunen har svarat som de gjort.

Väcktes några tankar eller funderingar under/efter att du deltog i undersökningen?

Hur tror du att resultaten kan användas för att förbättra situationen eller ta itu med de frågor som tagits upp i undersökningen?

Vilka potentiella utmaningar ser du som kan uppstå när sprinkler ska implementeras?

Finns det några andra åtgärder som du skulle vilja se vidtagna baserat på undersökningsresultaten?

Möjlighet till möte med politiken?

Uppsummering

Finns det någon annan information du skulle vilja dela med dig av om undersökningen eller ämnet?

1.3.3 Övrig kunskapsinhämtning och samtal

Parallellt med den kvantitativa och kvalitativa undersökningen om kommunernas inställning till direktanslutning av sprinklersystem har också samtal förts med Svenskt vatten, Brandskyddsföreningen och beslutsfattare från ett antal kommuner, samt med beslutsfattare på nationell nivå.

Möten med beslutsfattare som genomförts är:

- David Josefsson (M), ledamot i Civilutskottet
- Serkan Köse (S), ledamot i Arbetsmarknadsutskottet
- Larry Söder (C), ledamot i Civilutskottet
- Kristian Vramsten (M), Kommunstyrelsens ordförande i Mölndal
- Erik Elverö (KD), politiskt sakkunnig hos bostadsminister Andreas Carlson

Fokus har varit att informera om hur ett oförsiktigt agerande på kommunal nivå riskerar att fördyra nybyggnation och äter upp investeringsstöden. Samtliga beslutsfattare har varit ovetande om problematiken.

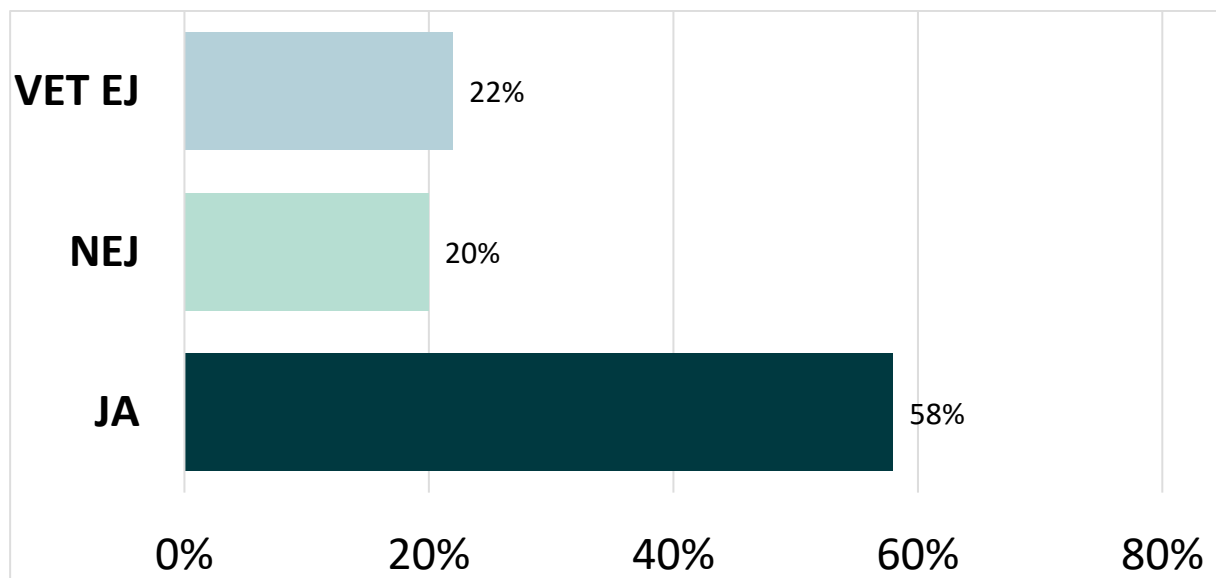
2. Resultat

2.1 Enkätstudien

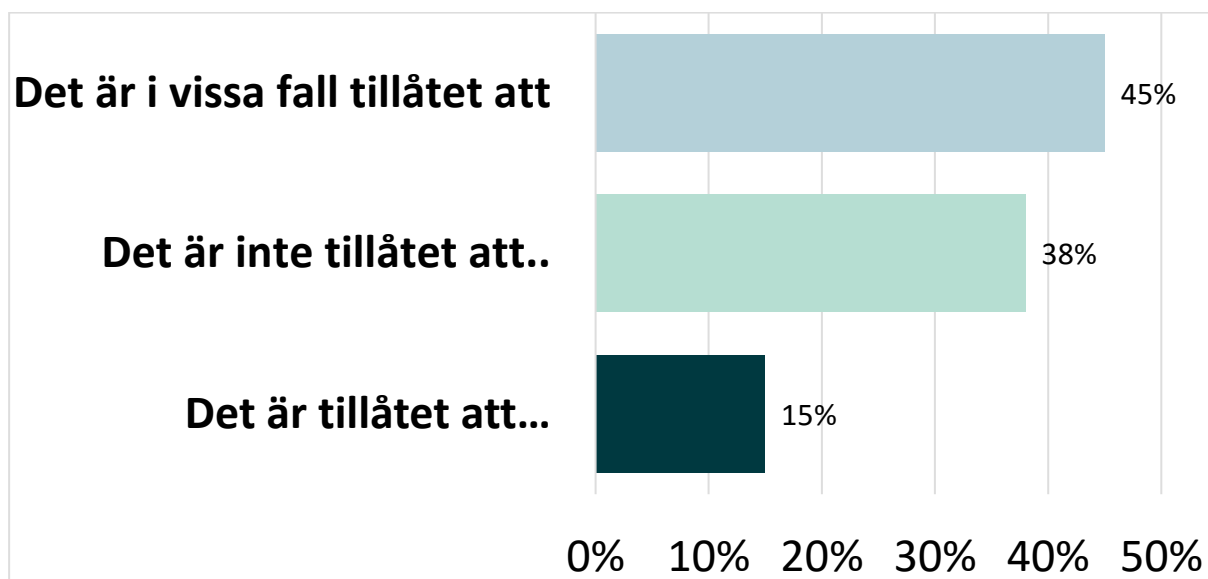
Resultaten från enkätstudien visade att:

- Det är stora olikheter från kommun till kommun huruvida man accepterar direktanslutning till VA-nätet eller inte.
- Tjänstepersonernas personliga erfarenheter har betydelse för beslut.
- Det finns en rädsla och en osäkerhet kopplat till kapacitetsprov.
- De flesta känner inte till Brandskyddsföreningens eller Sprinklerfrämjandets informations- och stödmaterial.
- Kontakt med svenskt vatten visar att det inte finns en generalpolicy som motarbetar direktanslutning av sprinkler.
- Medskick till sprinklerföretagen är att kontakta kommunerna tidigare i processen och peka på Svenskt vattens rekommendationer om enskilda bedömningar.

Omkring 20 procent svarade att det inte finns en policy eller annat styrdokument som reglerar anslutning av sprinkler till VA-nätet i kommunen. Uppåt 60 procent svarade att det fanns en policy eller annat styrdokument. Och 20 procent svarade att de inte visste om det fanns ett reglerande styrdokument.

På frågan "Vilket av följande påståenden stämmer bäst överens med gällande policy/styrdokument?" svarade 45 procent av kommunerna att policyn medger att det i **vissa fall är tillåtet** att ansluta sprinkler till VA-nätet. 38 procent svarade att bestämmelserna säger att det **inte** är tillåtet och endast 15 procent svarade att styrdokumentet medger direktanslutning till kommunens VA-nät. Resultatet på frågan bekräftar att det finns styrdokument hos ett flertal kommuner (drygt 30 kommuner) som nekar anslutning utan att en enskild bedömning görs.

De kommuner som svarade att det inte var tillåtet att ansluta sprinkler till VA-nätet hänvisade till motiveringar som rörde bland annat rädslor för missfärgningar av dricksvattnet och bristande kapacitet. Flera av kommunerna hänvisade till tank och bassäng som en säkrare lösning, vilket inte stämmer.

Av de kommuner som tillät anslutning av sprinkler till VA-nätet var det flera som menade att de endast tillät anslutning i de fall då vattenflödet och kapaciteten kunde garanteras, vilket bestäms från fall till fall, och att detta sällan gäller boendesprinkler.

På frågan om sprinklersystemet generellt sett är viktigt för brandskyddet i kommunen svarade 65 procent ja och 35 procent nej. Svaret indikerar att det finns relativt stor okunskap om automatiska släcksystems fördelar som brandskydd.

Respondenterna kunde också göra medskick till sprinklerfrämjandet som fritext-svar. Dessa handlade i några fall om en önskan om regler som gäller för hela landet. Några efterfrågade mer information om fördelarna med sprinkler som brandskydd och flera uttryckte uppfattningen om att sprinkler är en risk på grund av kapacitetsbrist och, eller missfärgat dricksvatten.

Exempel på motiveringar till varför anslutning inte tillåts

Gästrike vatten:

"Huvuduppdraget är att leverera dricksvatten för normal hushållsanvändning. Den allmänna vattenservisen dimensioneras för hushållsförbrukning"

Sundsvall:

"För att [Svenskt Vatten] har gått ut med det direktivet"

Klippan:

"Vid en brand kan sprinklersystemet tömma ledning eller i värsta scenario tömma en reservoar"

Lerum:

"Bristande kapacitet och vattentryck i ledningar, samt missfärgning"

Kristianstad:

"Problemet med sprinkler som ska direkt kopplas är kapacitetsprov som måste göras ibland. Det är inte rimligt att tömma ut de mängderna under så kort tid när sprinklerna ska testas. Vi har några fastigheter som sen gammalt är direktanslutna och företagen ringer och förväntar sig att vi säger nej när de frågar om kapacitetsproven. Då måste nått vara fel. Tank är också en säkrare lösning. Kommunen har inte skyldighet att leverera vatten dygnet runt men en tank och reservkraft kan lösa det dygnet runt."

Exempel på motiveringar till att tillåta anslutning

Ystad:

"Om ledningssystemet bedöms ha tillräcklig kapacitet och det i övrigt inte påverkar Va-anläggningens funktion och säkerhet så finns det möjlighet efter överenskommelse att medge anslutning av sprinkler"

Norrtälje:

"Anslutning tillåts då det finns förutsättningar i förbindelsepunkten: kapacitet, tryck och rätt skyddsåtgärder från sökande. Ett särskilt avtal skrivs som anpassas utifrån förutsättningarna."

Karlshamn:

"Sprinklersystem ska ha återflödesventiler. Portabla/boendesprinkler behöver inte. "

VA-syd:

"Om hastigheterna i ledningsnätet (vid önskat sprinklerflöde + räddningstjänstens påslag samt med vatten från ett håll) hålls lägre än 1,3m/s och trycket över 2,5bar i markplan tillåts direktansluten sprinkler. Annars inte. Vi begränsar också kapacitetsprov (som påverkar vår distributionsanläggning) till ovanstående siffror och erbjuder komplettering av tryck-flödeskurvorna med teoretiska värden från våra hydrauliska modeller på flöden högre de som får testas."

2.2 Djupintervjuer

I de efterföljande djupintervjuerna var det flera av respondenterna som poängterade att sprinkler anslutet till VA-nätet inte är en obligatorisk vattentjänst utan endast tillåts genom ansökningar eller inte tillåts alls. Då vi utlovat full anonymitet för tjänstepersonerna som svarat kommer resultaten presenteras anonymiserat och utan koppling till vilken kommun svaret gäller. Nedan följer en sammanställning av kommunrepresentanternas svar.

En otydlig beslutsprocess

En kommunrepresentant säger att det finns en policy i kommunen som säger att de inte ansluter sprinkler direkt till VA-nätet utan att göra enskilda bedömningar. Intervjupersonen säger också att Sverige Vatten har ställt krav genom ett direktiv att de skulle ansluta till tankar framför att direktansluta till VA-nätet. Kraven och policyn har tillkommit utan en dialog med förvaltningen.

I en annan kommun hävdar en intervjuperson att kommunen säger kategoriskt nej till direktanslutning av sprinkler. Detta tillbakavisas dock senare i diskussionen av en annan intervjuperson. Det råder generellt en stor osäkerhet hos flera av intervjupersonerna om hur beslutsprocessen går till.

Eftersom det i nuläget är tillåtet att säga nej till sprinkler blir det en enkel lösning för kommunerna. Skälen till att man nekar är sekundära. En intervjuperson poängterar att de vänder sig emot direktanslutning när det finns risk för ledningsnätet i områden, som kan leda till smutsigt vatten. De är inte emot sprinkler, utan sättet anläggningen tar vatten till sig – det kan ge skada till ledningsnätet och det vill de minimera och därför säger de nej. Fullständiga kapacitetsprov sätter ledningarna under stor press. Äldre sprinkleranslutningar utan återflödesskydd kan innebära smutsigt vatten, och det finns en stor rädsla för detta.

En kommun av de vi djupintervjuat kan tydligt svara att de tillåter direktanslutning till VA-nätet i vissa fall. Precis som många andra sagt lyfts aspekten kring att det inte är en obligatorisk vattentjänst utan används när det är förenligt med byggnadens andra ändamål och systemet i övrigt. Direktanslutna sprinklers tillåts genom ansökningar och då undersöks bland annat hur mycket kapacitetledningen har i jämförelse med hur mycket som redan används. Det görs alltid en förhandsgranskning/utredning, alla anslutningsförfrågningar behöver gå genom en sådan process. Man har rutiner för detta.

Frågan saknas på den politiska agendan

Samtliga intervjupersoner säger att sprinkleranslutningsfrågan och frågan om brandskydd saknas helt eller står mycket lågt på den politiska agendan. Det bekräftas av de politiska kontakter som vi har tagit parallellt under projektets gång. Ingen beslutsfattare hade kännedom om problematiken. Ett flertal politiker nackade också nej till samtal om detta, eftersom man inte ansåg att det är en fråga som ligger på politikens bord.

Ökade kostnader ses som det största problemet

Det största problemet med att ha en policy som nekar sprinkler är att det har blivit upp till 50 procent dyrare att installera sprinkler. Ett annat problem som lyfts är att det är problem att hitta plats till tankar och bassänger. På frågan om varför policyn om att kategoriskt neka tillkom svarade flertalet att det berodde på rädsla över att dricksvattnet kunde kontamineras. Man var helt enkelt rädd för att det skulle komma smuts i vattnet.

Intervjupersoner anser också att det skulle göra stor skillnad om det kom en annan policy gällande direktanslutning från kommunen. Samtidigt finns det ingen dialog med den politiska ledningen om detta.

I dagsläget när kommunen ska göra en ny förskola eller äldreboende eller så ser man till att utrymme finns för tank, och det ses inte som ett direkt problem. Däremot är de ökade kostnaderna mycket problematiska.

Otydliga riktlinjer och okunskap om riktlinjer

I intervjuerna framkommer att det finns behov av tydligare riktlinjer från Svenskt vatten. Vissa intervjupersoner säger att Svenskt vatten råder att kommunerna ska säga nej till direktanslutning. Andra säger att Svenskt vattens råd är att man ska göra enskilda bedömningar i fall till fall eftersom det är kostnadsdrivande att anlägga tankar framför att direktansluta. Brandskyddsföreningens information och Sprinklerfrämjandets rådgivning känner man inte till.

Det finns en uppfattning hos ett flertal intervjupersoner att tankar eller bassänger skulle vara, eller idag fungerar som, en lösning. Vi har då informerat om att tankar inte krävs vid mindre anläggningar och att metoderna för kapacitetsprov har förändrats över tid och att man numera inte behöver använda fullt tryck/flöde. Detta är okänt för flera av kommunerna.

Sammantaget för kommunerna som intervjuats är att kännedomen och kunskapen kring sprinkler är bristfällig och det finns kvar gamla myter om sprinkler och dess negativa påverkan på dricksvattnet och vattenledningarna. Det är också gemensamt att frågan inte har höjts till den politiska nivån i kommunen.

2.3 Övrig kunskapsinhämtning och samtal

2.3.1 Svenskt vatten

I mötet med Svenskt vatten framkom att man är positiva till att fortsätta träffa Sprinklerfrämjandet för fortsatt dialog. Man är också positiv till att vidarebefordra medskick till kommunerna från Sprinklerfrämjandet, om det bedöms vara relevant och objektivt.

Svenskt vatten har idag **inget emot direktanslutning av sprinkler** och lämnar inga generella rekommendationer kring detta. Tvärtom finns istället en hänvisning i organisationens dokument att **man bör avgöra i varje enskilt fall om direktanslutning är möjlig**. Denna rådgivning är kopplad till att det är starkt kostnadsdrivande om bassänger måste anläggas.

I dialogen med Svenskt vatten trycker vi på andra skäl än enbart kostnadsökningarna. Till exempel att direktanslutning är ett mer tillförlitligt brandskydd eftersom man inte behöver förlita sig på pumpsystem och dylikt om olyckan skulle vara framme. Att ha sprinkler innebär också att långt mindre vattenmängder behövs eftersom man får branden under kontroll snabbare. Sprinklerfrämjandet har lämnat förslag på en reviderad skrivning till Svenskt vattens skrift.

2.3.2 Brandskyddsföreningen

I möte med Brandskyddsföreningens sprinklerexpert Ikaros Savvidis konstaterades att Sprinklerfrämjandet och Brandskyddsföreningar har liknande mål och utmaningar. Ett samarbete inleddes genom att ta del av och sprida varandras informationsmaterial och i viss mån delta på gemensamma stakeholdermöten framöver. Syftet är att ge frågan mer tyngd genom att visa på fler tillförlitliga avsändare.

2.3.3 Möten med beslutsfattare

I mötena med beslutsfattarna har vinkeln på mötet berott på huruvida beslutsfattaren verkat på nationell eller lokal nivå. Vi har träffat flest beslutsfattare på nationell nivå, och i de mötena har fokus varit att informera om hur ett oförsiktigt agerande på kommunal nivå riskerar att fördyra nybyggnation och äta upp investeringsstöden. Det kom som en nyhet för alla politiker och samtliga blev nyfikna på hur man skulle kunna formulera krav på enskilda bedömningar. Samtidigt är det tydligt att nationella politiker anser att hela frågan är ett kommunalt ansvar och man vill inte "lägga sig i" det kommunala självstyret angående direktanslutning.

Det har varit mycket svårt att få till möten och samtal med lokala ansvariga politiker. Vi har kontaktat 5 kommunalråd och/eller nämndordföranden, men endast en tackade ja till samtal. Den kommunala beslutsfattaren var ovetande om problematiken och skulle ta upp frågan med sin förvaltningschef. Dock fick vi ingen återkoppling kring om detta gjordes eller hur resultatet blev, trots ett antal påstötningar.

Samtliga beslutsfattare har varit ovetande om problematiken innan mötena.

3. Slutsatser och nästa steg

I huvudsak är det Tekniska nämnden eller liknande i en kommun som ansvarar för frågor om vatten och avlopp. Vårt projekt visar tydligt att det är en fråga för kommunala tjänstemän att hantera. Flera kommuner har också valt att bolagisera vattentjänster och VA-nät, något som ytterligare ökar avståndet mellan tjänstepersoner och politiker. Det vanligaste är att beslut om anslutning till det kommunala VA-systemet i allmänhet och i synnerhet när det gäller sprinkler, har delegerats att fattas på tjänstemannanivå.

Orsaker till att kommuner nekar anslutning till VA-nätet:

- Kapacitetsbrist i VA-nätet
- Okunskap
- Rädsla för att sprinklers ska kontaminera dricksvattnet
- Man behöver inte säga ja. "Det är bättre att ta det säkra före det osäkra".

Problembilden och projektets slutsatser visar att beslutsprocesserna är komplexa, otydliga och olika, vilket gör det svårt att hitta generiska åtgärder som sammantaget löser problemet. Nedanstående punkter är identifierade åtgärder för dels enskilda Sprinklerföretag och för Sprinklerfrämjandet som organisation. Åtgärdsförslagen kräver långsiktighet och ihärdighet i ett fortsatt arbete framåt.

Stärka uppfattningen att direktanslutning är säkert och rätt

Beslutet att tillåta anslutning till det kommunala VA-nätet fattas av kommunen, men på flera olika sätt. Alltså bör målet i vår påverkansprocess vara att få kommuner (identifierade) att antingen ändra sig eller bli stärkta i sin uppfattning att det är rätt att tillåta sprinklersystem på kommunala VA-nätet.

Informera tidigt

För att öka chansen till direktanslutningar önskar kommunerna information tidigare i processen från sprinklerföretagen. En tidigare informationsdelning kan öka chansen att enskilda bedömningar görs.

I en tidig informationsdelning är det bra om sprinklerföretaget skickar med Svenskt vattens rekommendationer som förespråkar enskilda bedömningar i varje fall. Den aktuella skriften är: P114 Distribution av dricksvatten - Vattenbokhandeln

"(...) Direktanslutning av en sprinkleranläggning innebär ökat kapacitetskrav på ledningsnätet, sämre vattenomsättning och ökad risk för försämrad dricksvattenkvalitet. Men det innebär också väsentligt lägre kostnader för fastighetsägaren jämfört med anslutning via bassäng. VA-huvudmannen bör därför överväga att godkänna direktanslutning där det finns tillgänglig kapacitet och där det kan ske utan att äventyra dricksvattnets kvalitet. (...)"

Utveckla rådgivande organisationers material

Rådgivande organisationer som SKR och Svenskt vatten ska få kontinuerlig information från Sprinklerfrämjandet inklusive förslag på hur deras riktlinjer och rådgivning till kommunerna kan utvecklas ytterligare. Det finns en tydlig fördom bland kommunerna att sprinkler påverkar kapaciteten i nätet. Om ett tillbud sker kommer det förbrukas betydligt mer vatten om inte sprinklers finns installerat i byggnaden. Sprinkler som är direktanslutet innebär också ett mer tillförlitligt brandskydd än om vattentillförseln sker via bassänger, eftersom man då måste förlita sig på pumpsystem som ska fungera. Arbetet med att införliva ovanstående i SKR och Svenskt Vattens rådgivning är påbörjat. Som exempel kan nämnas att ovanstående rekommendation från Svenskt Vatten har Sprinklerfrämjandet föreslagit följande mening som ett komplement.

”Direktanslutning av sprinkler innebär också ett säkrare och mer tillförlitligt brandskydd som kräver mindre vattenresurser vid brand jämfört med om räddningstjänsten behöver använda traditionella släckningsmetoder.”

Få upp frågan på politisk nivå

En annan men svårare väg till önskat resultat är att få till en lagändring i lagen om allmänna vattentjänster eller i lagen om skydd mot olyckor. Alltså bör bearbetning av nationell nivå syfta till att i första hand sätta ökat tryck på kommuner att fatta rätt beslut. Fakta om haltande lagstiftning liksom om statliga bidrag till ny- och om etableringar av kommunala boenden bör användas för att få upp frågan på bordet.

Ytterligare en fråga att driva på nationell nivå kan vara att ett krav för att erhålla statliga investeringsstöd är att kommunen upplåter anslutning till VA-nätet för automatiska släcksystem. Under projektets gång har vi erbjudit de politiker vi träffat på nationell nivå underlag till skriftliga frågor, interpellationer eller enskilda motioner att lämna in under allmänna motionsperioden.

Lokala beslutsfattare har varit svåra att väcka intresse hos. Detta trots, eller kanske på grund av, att problematiken är kommunal. Om man som lokalpolitiker vill förändra sin kommuns negativa inställning till direktanslutning av sprinklers, så kan man det. Lokala politiker bör bearbetas mer framöver.

Låta allmänheten sätta press

Slutligen. Brandskydd är en fråga som angår oss alla i samhället. Äldreboenden, förskolor, kommunala serviceinrättningar vill man ska ha ett fullgott och effektivt brandskydd. Om en kommun försvårar kan man fundera på om man ska lyfta potentiella konsekvenser till kommuninvånarna. Det kan till exempel göras i en debattartikel eller i kommunmöten.